

Fritz Korbach

In de voetbalwereld is men niet zo bezig met politiek correct zijn. Dat is allemaal niet nodig. Jongens van Marokkaanse en Surinaamse afkomst spelen vanzelf met en tegen jongens uit Turkije en Drenthe. Zowel bij de pupillen als bij de profs. Dat supporters af en toe racistische dingen roepen of bananen gooien naar Stanley Menzo is wat anders. Maar in het veld is hoogst zelden iets te merken van discriminatie. Verdedigers proberen spitsen wel eens uit hun tent te lokken door ze te beledigen. Ze sissen dan hun tegenstander, vlak voor een corner genomen wordt, iets onaardigs over diens vriendin in het oor. Maar veel verder gaat het niet.

Mocht de provocaties verder toch gaan, dan escaleert de zaak vaak direct. Kluivert ontplofte bijkans nadat Lorenzo Staelens hem in Nederland- België 'iets racistisch' scheen te hebben toegevoegd. Kluiverts reactie kostte hem een rode kaart, precies wat Staelens beoogde. Völler moest zijn opmerkingen tegen Rijkaard bekopen met een rochel tussen zijn blonde krullen. Allebei rood.

Het zijn uitzonderingen. In de Nederlandse competitie merk je niets van dit soort praktijken. Natuurlijk zien de spelers wel het uiterlijke verschil tussen, laten we zeggen, Frank de Boer en Bonaventura Kalou, maar daar blijft het bij (sommige scheidsrechters zijn slechtziend. Ooit gaf er één een gele kaart aan Van Vossen, terwijl het duidelijk Van Gobbel was geweest die de overtreding had gemaakt).

Profvoetballers werken met elkaar, hebben bijnamen en dollen elkaar. De één is gierig, die speelt vals, een ander eet alleen wit brood, die is kaal, die maakt altijd grappen, die is pikzwart en die komt altijd te vroeg. Niemand is hetzelfde, zeg maar.

Fritz Korbach, voetbaltrainer, Duitser van geboorte, noemde Brian Roy ooit een 'kleine rotneger'. Niet heel subtiel, maar dat is Korbach nooit. Hij bedoelde er in ieder geval niets kwaads mee, hij had ook kunnen zeggen 'die dekselse knaap'. In de voetbalwereld keek niemand ervan op. Daarbuiten wel. Hedy d'Ancona, politica, schreeuwde moord en brand en een heuse rel was geboren. Barend & Van Dorp, nooit ver weg als er relletjes zijn, voelden Korbach in hun programma stevig aan de tand. Toen had Korbach er genoeg van. Hij was geen racist, hij was niet fout. Bovendien had ook hij familie verloren in de oorlog, zei hij. Daar waren Barend & Van Dorp wel even stil van. "Wat is er gebeurd, Fritz?". "M'n vader is dronken van de wachttorens gevallen," antwoordde Fritz. Het was een grap. Fritz Korbach ten voeten uit. Vaak ongenueanceerd. Grof. Vaak geestig. Altijd een zonnebril in zijn haar. Nooit sokken in z'n schoenen. Mooi pak. De das losjes. Sigaartje in de mond.

Fritz Korbach, de man van het Korbach-effect. Geen trainer is zo vaak gepromoveerd met een club als hij: met Wageningen, PEC Zwolle, Volendam, Twente en Cambuur. Naar hem is een bijna officiële voetbalterm genoemd: het 'Korbach-effect'. Clubs hopen hier op als de opvolger van een ontslagen trainer ineens een einde kan maken aan een reeks van slechte resultaten. Toen Fritz Korbach bij Volendam kwam, bungelde de club onderaan in de Eredivisie. Korbach bleef maar liefst 17 wedstrijden ongeslagen. Hoe kwam dat? Korbach heeft niet veel last van bescheidenheid en zegt dat het een kwestie van vakmanschap is. Kijk, hij staat al 32 jaar op het veld en heeft geleerd van elke dag. Hij heeft van elke training en wedstrijd aantekeningen gemaakt. Bij elkaar vormen die een manshoge stapel A-4tjes. Van Bert Jacobs, wiens assistent hij was bij Elinkwijk in het begin van de jaren zeventig, heeft hij veel geleerd. Het belangrijkste dat hij geleerd heeft: het voetbal 'simpel' houden. Hij is psychologisch natuurlijk sterk, zegt hij. Hij kan motiveren. Vooral door te praten, te communiceren. Korbach heeft het CIOS gedaan, de sportleraarsopleiding, vandaar. Net als zijn vriend Leo Beenhakker. Korbach zegt alles heel direct, maar met een knipoog. Zo wordt de ergste kritiek nog geslikt.

Korbach vindt dat hij oog heeft voor talent. Hij acht zich verantwoordelijk voor het ontdekken van Dick Schoenaker, Gerdo Hazelhekke, Piet Hamberg, Harry Decheiver, Theo Snelders, Patrick Pauwe en Jan de Visser. Bijna alle ruim 1200 spelers met wie hij werkte zijn te spreken over hem. En dat telt. Zelfs René van der Gijp luisterde naar hem en daar moet je heel wat voor in huis hebben. Een van de weinige voetballers die misschien minder gecharmeerd zou kunnen zijn is voormalig 'Mister Heerenveen' Maarten de Jong, maar ja, dat is dan ook een randdebiel die beter de bouw in had kunnen gaan.

Bloedfanatiek is hij ook, een workaholic. Helaas heeft hij ook nog acht uur nodig om te slapen. Korbach leeft in het stadion van de club waar hij werkt. Elke dag moet hij er even zijn. Hij scheert zich daar, ontbijt daar. Na de wedstrijd blijft hij hangen, 'colaatjes knipoog' drinken en eindeloos ouwehoeren over voetbal. Meestal moet hij het licht uitdoen. "Een kut trekt harder dan tien Belgische paarden. Nou, het Trainingsveld trekt nog harder," is ook zo'n typische en fijnzinnige Korbach-uitspraak.

Streng en autoritair, noemt Korbach zichzelf. Hij deelt makkelijk boetes uit. Niet van 750.000 gulden, zoals Real Madrid ooit aan Anelka oplegde. Gewoon, vijf gulden voor te laat komen. Hij houdt de boetes bij in een boekje. Spelers riskeren snelheidsovertredingen op weg naar de training om maar niet in dat boekje te komen. "Ik ben net een afgerichte Duitse herder. Mensen zijn bang voor me. Omdat ik kennis van zaken heb."

Een wondertrainer? Ach, de man is ook vaak gedegradeerd. Met Wageningen, Cambuur en Heerenveen. Bij Go Ahead, Cambuur en Heerenveen is hij ontslagen. Korbach-effect? De Cambuur-supporters hadden het na drie opeenvolgende nederlagen over het Korbach-*defect*.

Zijn collega-trainers fluisteren dat hij te veel een levensgenieter is en tactisch zwak. Hij heeft zelf ook nooit goed gevoetbald. Was Beenhakker een rechtsbuiten bij de Rotterdamse amateurclub Zwart-Wit '28, Korbach was spits bij de amateurs van Baarn (hij schijnt ooit een aanbieding te hebben gehad van Haarlem). Een grote club heeft hij nooit getraind. Hoe komt dat?

Korbach weet zeker dat het ligt aan zijn 'vocabulaire'. Dat is te onaangepast. In Volendam leidde dit zelfs tot klachten van omwonenden rond het trainingsveld van de plaatselijke FC. Ze stoorden zich aan het taalgebruik van Korbach. Hij begrijpt daar niks van. Kijk, dat schelden, dat moet je natuurlijk anders zien, vindt hij. Als ik iemand de pestkanker wens, kan dat niet. Die ziekte bestaat niet eens. Nou dan! Voetbal is een arbeiderssport, aldus professor Korbach en daar hoort geen duur taalgebruik bij. Zit wat in. Grof of niet: Korbach is zeker origineel in zijn teksten. 'Korbachismen' zijn bijvoorbeeld 'Die jongens drinken geen papegaaiensoep', wat zoveel betekent als 'die jongens drinken geen Ranja'. Een 'struik andijvie' op iemands hoofd is 'haar'. 'Gebakkies' zijn de vrouwen van spelers en sponsors. Echt mysterieuze is de kreet 'Muizen met rode staarten'. Die uitspraak gebruikt Korbach wel eens. Niemand weet precies wat hij er mee wil zeggen. Een journalist vroeg het ooit aan speler Decheiver. Die antwoordde: "Ik denk dat hij daarmee *het leven* bedoelt". Wie weet.

Nog een reden dat hij nooit verder gekomen is: Korbach is eerlijk. Ook tegen sponsors en hun vrouwen. Te eerlijk soms (zeker na die 'colaatjes knipoog') en dat valt wel eens in zeer slechte aarde. Zijn vrouw zou willen dat hij zich eens zou aanpassen. Mooi niet dus. Korbach verloochent zichzelf niet. Hij wil ondeugend kunnen zijn en vooral niet kleurloos. "Ik doe graag rare dingen. Als dat niet meer mag, kan ik me net zo goed ophangen." Dat men daardoor denkt dat hij niet serieus met zijn vak bezig is, verbaast hem. "Het etiket dat ik een flierefluiter ben zit met bisonkit op m'n kop geplakt, terwijl ik verdomme bezeten ben van het spelletje." Journalisten zoeken hem natuurlijk graag op. "Dat komt omdat ik 'los' ben. Ik maak altijd wat van een gesprek. Ik ben echt. Die huidige generatie voetballers heeft niks te vertellen. Allemaal vlak, ideale schoonzonen."

Die collega's die hem tactisch zwak noemen, kunnen hem gestolen worden. Van de meesten heeft hij niet zo'n hoge pet op. Van Gaal is een goede. Die kent hij. Met hem kan hij op niveau over voetbal praten. Dat hij minder zou zijn omdat hij zelf nooit goed gespeeld heeft, is onzin. "Als ik ex-toppers als Cruyff of Van Hanegem over het vak hoor praten, zit ik op dezelfde lijn." Ernst Happel nam Korbach ooit vlak voor een wedstrijd in de zeik over zijn CIOS-achtergrond: "Ah du, bist du ook zo'n Cios-loel?" Pats, Korbach stond meteen met 2-0 achter. Hij heeft sindsdien groot respect voor Happel.

En het feit dat hij ontslagen is bij Go Ahead, Cambuur en Heerenveen? Daar is Korbach opmerkelijk nuchter over. Andere trainers verschuilen zich nog wel eens achter verhalen dat het

ontslag te wijten is aan één gemiste penalty en dat het aan de spelers ligt. Dat zal je Korbach nooit horen zeggen. “De trainer is verantwoordelijk voor het resultaat. Als je er niet in slaagt een elftal te laten presteren, is het jouw schuld. Simpel. Criteria voor ontslag zijn een verstoorde relatie tussen de spelers en de trainer of het niet bereiken van een prestatiegrens.” Zoiets hoor je niet vaak. Ook zul je Korbach niet betrappen op negatieve verhalen over de club die hem net ontslagen heeft. “Als iemand bij een club komt is het altijd *hosanna*, is de voorzitter een geweldige vent en de spelersgroep top. Als je een paar maanden later ontslagen wordt, zijn het dan ineens allemaal grote lullen? Nee toch? Dat klopt toch niet?”

Een dag na zijn ontslag bij Heerenveen is hij pils gaan drinken met voorzitter Riemer van der Velde. Geen rancune. Bovendien: zijn Happel en Cruyff nooit ontslagen?

Korbach had overigens wel bij topclubs kunnen werken. Het scheelde niks. Toen hij nog als ‘kroonprins’ te boek stond, had Feyenoord interesse in hem (Het is zijn favoriete club, daar windt hij geen doekjes om). Maar ze kozen, onverstandig genoeg, voor de Zweed Bengtsson. Bij PSV had hij ooit aan de slag gekund, maar hij had al een contract getekend bij het nietige PEC Zwolle. Een ander zou dan onder dat contract uit willen komen, Korbach niet: een man een man, een woord een woord. En dan schijnt Korbach ook nog hoog op de (geheime) nominatielijst te hebben gestaan om bondscoach te worden in 1990. Cruijff had de eerste voorkeur, hij de tweede en Beenhakker de derde. Toch werd het Beenhakker.

Een buitenlands avontuur heeft hij wel beleefd. Als assistent van Beenhakker bij Istanbulspor in Turkije. Dat werd vanwege taalproblemen een fiasco, dat slechts enkele maanden duurde.

Korbach is uiteraard nog steeds geïnteresseerd in een buitenlandse club. Hij is nog niet klaar. Voor het geld hoeft Korbach het niet te doen, want hij is inmiddels ruim binnen.

In april 2000 kwam zijn autobiografie uit. De ‘keurige’ versie dan. Hij beschadigt niemand in het boek, zegt hij. Dat zal anders zijn in de volgende versie: ‘Ik Fritz Korbach’ zal niemand sparen, reputaties zullen sneuvelen. “Er lopen teveel mensen in de voetballerij rond met een paar kilo boter op hun hoofd. Onechte mensen.” We zijn gewaarschuwd.

De tekst voor z’n grafsteen heeft hij al: Fritz Korbach: vakman/levensgenieter. Hij trekt straks tevreden zijn houten jas aan (is Korbachiaans voor het graf ingaan). Dan zal hij pas kleurloos zijn, zegt hij zelf. Witte muizen met rode staarten.